

УДК 811.161.2'373.611'366

DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.18.2022.3>

ЗАСАДИ СИСТЕМАТИЗУВАННЯ ВІДВИГУКОВИХ ДІЄСЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ВЕРШИНИ СЛОВОТВІРНИХ ПАРАДИГМ

Кушлик О. П.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

У статті окреслено засади систематизування відвигуків дієслів української мови як вершини словотвірних парадигм. Наголошено, що пропонується праця продовжує серію досліджень з обмеження дериваційного потенціалу похідних дієслів української мови (попередньо встановлено словотвірну парадигматику відіменникових, відприкметникових і відзвуконаслідувальних дієслів), актуальність якого зумовлена необхідністю охопити всю мотивувальну базу української мови з метою установити типологію словотвору, оперту на твірну основу як типологізувальний чинник. Передусім розглянуто різні підходи до визначення статусу вигуків у граматиці сучасної української літературної мови й пояснено причини такої неоднотайності в поглядах лінгвістів. Диференційовано семантику, експліковану вигуками, й наголошено на залежності цієї семантики від контекстного оточення, у якому перебуває той чи той вигук, та відповідного інтонування його.

Дефіновано поняття «відвигуків дієслів», названо словотвірні засоби, які переводять вигук на основу до дієслівної. На основі контекстно-інтонаційної зумовленості семантики вигуків (як загальної, так і конкретизованої) та спільного для всіх відвигуків дієслів словотвірчого засобу їх об'єднано у два структурно-семантичні типи: відвигуків дієслів, які мотивовані емоційними вигуками, напр.: айкати, акати, ахкати, екати, ехкати, йкати, ікати, ойкати, окати, охкати, укати, тюкати, хекати та ін., і відвигуків дієслів, що мотивовані імперативними вигуками, напр.: гейкати, вйокати, цитькати, нукати, кицькати, собкати та ін.

Схарактеризовано основні параметри систематизування відвигуків дієслів як вершини словотвірних парадигм й зіставлено ці параметри з параметрами, які релевантні щодо інших похідних дієслів, зокрема відіменникових, відприкметникових, відзвуконаслідувальних. Зазначено, що основним критерієм виокремлення похідних дієслів української мови на роль вершини словотвірних парадигм є насамперед спільність словотвірного значення, виразником якого слугує певний словотвірний засіб – суфікс, префікс чи конфікс, а вже далі, за умови детермінованості словопороджувальної здатності відмінністю семантики дієслів у межах конкретного словотвірного типу, для визначення дериваційної здатності того чи того дієслова враховують семантичний показник, відповідно до чого вершинні дієслова можуть бути об'єднані в семантичні групи.

Ключові слова: словотвірна парадигма, вершина словотвірних парадигм, похідні (відіменникові, відприкметникові, відзвуконаслідувальні, відвигуків) дієслова, структурно-семантичний тип, дериваційний (словотвірний) потенціал, контекстно-інтонаційна зумовленість семантики, словотвірний засіб.

Kushlyk O. P. Principles of systematizing Ukrainian interjectional verbs as the top of word-forming paradigms.

The article outlines the principles of systematizing Ukrainian interjectional verbs as the top of word-forming paradigms. It is highlighted that the proposed work continues a series of studies of the derivational potential of Ukrainian derivative verbs (the word-formative paradigmatics of nominative, adjectival and onomatopoeic verbs has been previously established). The topicality of the research is conditioned by the need to cover the entire motivational basis of the Ukrainian language in order to confirm the word-formation typology with the typological factor as the formative basis. First and foremost, the author considers different approaches to determining the status of interjections in the modern Ukrainian literary language grammar and explains the reasons for such heterogeneity in the linguists' views. The semantics explicated by interjections is differentiated, and the dependence of this semantics on the contextual environment of a certain interjection and its corresponding intonation is accentuated.

The author defined the concept "interjectional verbs", and suggests the word-forming means converting an interjectional stem into a verb. Based on the context-intonation conditionality of the semantics of interjections (both general and specific) and word-formative devices common to all interjectional verbs, they are divided into two structural-semantic types: interjectional verbs that are motivated by emotional exclamations, e.g.: айкати, акати, ахкати, екати, ехкати, йкати, ікати, ойкати, окати, охкати, укати, тюкати, хекати, etc., and interjectional verbs motivated by imperative exclamations, e.g.: гейкати, вйокати, цитькати, нукати, кицькати, собкати, etc.

The article characterizes the main parameters of systematizing interjectional verbs as the top of word-forming paradigms, and compares these parameters with those that are relevant for other derived verbs, in particular nominative, adjectival and onomatopoeic verbs. It is noted that the main criterion for singling out derived verbs of the Ukrainian language as the top of word-forming paradigms is, primarily, the commonality of word-forming meaning, which is expressed by a certain word-forming device – a suffix, prefix or confix, and further, under the condition that the word-generating capability is determined by the difference in the semantics of verbs within the limits of a specific word-forming type, to determine the derivation capability of a particular verb, a semantic index is taken into account, according to which top verbs can be combined into semantic groups.

Key words: word-formation paradigm, top of word-formation paradigms, derived (nominative, adjectival, onomatopoeic, interjectional) verbs, structural-semantic type, derivational (word-forming) potential, context-intonational conditionality of semantics, word-forming device.

Постановка проблеми і обґрунтування необхідності її розгляду. Типологізація словотвірних парадигм у межах основоцентричного напрямку розвитку дериватології, яка засвідчує планомірне вивчення дериваційного потенціалу слів різного частининомовного статусу, а серед них лексем, належних до різних структурних одиниць – на кшталт лексико-семантичних груп, словотвірних типів тощо, з метою продемонструвати чи спрогнозувати можливості тієї чи тієї твірної основи продукувати похідні одиниці з установленням континууму заповнених цими одиницями семантичних позицій, виявленням інвентарю словотвірних засобів для реалізації семантичних позицій, окресленням чинників, які регулюють цей процес, передбачає охопити систематизувальним механізмом дослідження різні за обсягом структурні одиниці – як численні, так і нечисленні. «Незначна заповнюваність парадигм засвідчує лише слабку словопороджувальну властивість твірних слів, але є важливим показником у виявленні типології словотвірних парадигм» [14, 218]. З огляду на це для установлення словотвірної парадигматики похідних дієслів української мови і відповідно висновок про їхній словотвірний потенціал, що вже частково здійснене в українській дериватології [19], важливо дослідити словотвірні спроможності дієслів, мотивованих і нечисленними лексико-граматичними розрядами слів. Один з таких формують вигуків. Відвигукові дієслова української мови ще не поставали об'єктом уваги на предмет вивчення їхньої словопороджувальної здатності, що й зумовило актуальність пропонованого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження словотвірної спроможності дієслів як одного із найскладніших лексико-граматичних розрядів слів останнім часом викликає неабиякий інтерес серед українських лінгвістів. До того ж помітною є різновекторність цих досліджень, яка хоч зумовлена різними чинниками систематизації дієслів як вершини словотвірних парадигм, що постають об'єктом аналізу, проте сприяє поступовому залученню до аналізу елементів усієї дієслівної мотивувальної бази, що кінцево дасть змогу всебічно охопити її обшир і максимально точно окреслити словотвірні можливості кожного з її компонентів. Загалом на сьогодні в лінгвоукраїністиці з опертям на чинник систематизації дієслів як вершини словотвірних парадигм чітко окреслено два вектори досліджень: студії, у яких дієслова упорядковані за лексико-семантичним принципом, і студії, у яких вершинні дієслова упорядковані за структурно-семантичним принципом. Поняття *різновекторність* тут є відносним, позаяк акцентує власне на напрямі провадження аналізу, бо в кінцевому результаті, згідно з концепцією, дослідження, виконані за різними векторами, передбачають розгляд тих самих питань лише на іншому етапі. До прикладу, якщо опиратися на систематизацію вершинних дієслів за лексико-семантичним критерієм, то однаково для з'ясування словотвірної спроможності дієслів релевантним є походження цього дієслова (первинне чи похідне), а для похідних ще й частиномовний статус твірної основи, що відповідно приведе до структурно-семантичної

типологізації. І, навпаки, якщо за основу брати структурно-семантичну типологізацію (вона характерна для похідних дієслів як вершини словотвірних парадигм), то на певному етапі постане необхідність згрупувати аналізовані дієслова за значенням, що актуалізує лексико-семантичну типологізацію.

Перший вектор, для якого засадничим є систематизувати дієслова на роль вершини словотвірних парадигм за лексико-семантичним параметром, репрезентований працями І. Джочки, Н. Пославської, які типологізували словотвірні парадигми дієслів зі значенням відповідно створення [15] чи руйнування [27] об'єкта, Н. Адамець, яка визначила словотвірний потенціал дієслів руху [1] та ін. На особливу увагу заслуговують праці українських лінгвістів, які, систематизуючи вершинні дієслова з опертям теж на лексико-семантичний параметр, досліджували словотвірний потенціал дієслів двохтрьох мов. Це студії Л. Сегіна [30; 31; 32], Н. Ярошенко [37; 38] та ін. Другий вектор, який передбачає опертя в систематизації дієслів як вершини словотвірних парадигм на структурно-семантичний принцип, представлений дослідженнями О. Кушлик, яка установила типологію словотвірних парадигм відіменникових, відприкметникових і відзвуконаслідувальних дієслів української мови [19]. До того ж відіменникові, відприкметникові твірні дієслова в цій ролі об'єднані спільністю словотвірного значення та словотвірною формантою, а відзвуконаслідувальні твірні дієслова – ще й спільністю джерела породження названих ними звуків.

Формулювання мети і завдань статті. Мета пропонованого дослідження – окреслити засади систематизування відвигукових дієслів української мови як вершини словотвірних парадигм. Реалізації поставленої мети сприяє виконання низки **завдань**, зокрема: представити різні позиції лінгвістів щодо визначення статусу вигуків у граматиці української мови; дефінувати поняття *відвигукові дієслова* й з'ясувати, за допомогою яких словотвірних засобів вони постають; окреслити особливості передаваної семантики як самими вигуками, так і відвигуковими дієсловами; з'ясувати принципи виокремлення відвигукових дієслів української мови на роль вершини словотвірних парадигм.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ядро мотивувальної бази українського словотвору становить дієслово, що зумовлено низкою причин, зокрема: вербоцентризмом граматичного ладу української мови як характерною ознакою, яка полягає в особливій ролі дієслівного предиката в реченні з його «особливою конструктивною функцією та домінуювальною позицією» [21, 153], відповідними зв'язками з різними лексико-граматичними класами слів, детермінованими цією особливою роллю дієслова в реченні, його історичною (генетичною) похідністю, семантичною багатомірністю, граматичною складністю тощо [19, 326].

Релевантним критерієм спроможності дієслівної основи продукувати деривати є походження дієслова й відповідно його кваліфікація як первинного (непохідного) чи вторинного (похідного), оскільки, за свідченням дериватологів, похідність

слів як твірних одиниць уже частково зменшує дериваційні потужності його [13, 37; 40, 146; 15, 258–259]. Свій вплив на словопороджувальну спроможність вершинних дієслів має також джерело похідності, тобто частиномовний статус мотивувальних слів, кількісний обсяг цих слів, їхня семантика, частота вживання в мовленні, здатність вступати в логіко-смыслові відношення тощо. За свідченням лінгвістів, утворення дієслів від прикметникових основ більш регулярне, ніж від основ іменників [19, 136]. Це зумовлено, по-перше, семантичною близькістю одиниць цих лексико-граматичних класів і кваліфікацією їх як ознакових слів, що певною мірою прогнозує їхню поведінку в словотвірних процесах [18, 309–310; 25, 75], по-друге, більш чіткими критеріями упорядкування утворених дієслів, що сприяє усталенню певної структурно-семантичної одиниці за рахунок активного творення слів, які постають за тими чи тими зразками [19, 137]. Досить системними у продукуванні похідних, незважаючи на кількісно менший обсяг порівняно з відприкметниковими і відіменниковими, є відзвуконаслідувальні дієслова, що спричинено здебільшого їхньою однозначністю, мінімальною залежністю у вираженні того чи того семантичного відтінку від контексту, обмеженим набором словотворчих засобів, які переводять звуконаслідувальне слово до дієслівної основи [20, 322].

Група відвигукових дієслів української мови не є численною. Проте об'єктивність відображення особливостей словотвірної поведінки похідних дієслів зокрема й усієї дериваційної системи української мови загалом, як уже зазначалося, полягає в тому, щоб охопити аналізом усі класи слів, констатувати кількісні і якісні показники результатів цього аналізу й тоді доходити узагальнень щодо словотвірної поведінки конкретного класу слів, чинників, які сприяють або не сприяють словотвірній активності тих чи тих.

Відвигукові дієслова – це сукупність питомоукраїнських дієслів, мотивованих вигуками як особливим лексико-граматичним класом слів. У слов'янській граматиці спостережено неоднотайність думок лінгвістів стосовно визначення статусу вигуків – від кваліфікації їх як мовленнєвих знаків, які слугують для вираження емоційно-вольових реакцій суб'єкта на дійсність, переживань, відчуттів, афектів, волевиявлення [3, 611; 41, 25; 42, 24], що лежить у площині семіотики, чи як особливого лексико-граматичного класу слів, які, не маючи ні лексичного (бо їм не властива поняттєво-предметна, поняттєво-процесуальна і поняттєво-ознакова співвіднесеність), ні граматичного значення, слугують для вираження емоцій [22, 5] або категорійне значення яких сформоване на основі усвідомленого колективом смислового змісту (елементу думки) разом з емоціями та волевиявленнями [10, 302], які, перебуваючи поза повнозначними й службовими словами, є еквівалентами синтаксично нечленованих речень [34, 238; 29, 16], що дає підстави розглядати їх у площині морфології, – до кваліфікації як реченнєвих дейктичних одиниць [35, 199] з особливою реченнєвою

природою, яка полягає в тому, що вигуки безпосередньо не позначають позамовної ситуації, а лише передають емоції й почуття мовця, пов'язані із цими ситуаціями [4, 37; 9, 733], що зближує їх із синтаксичною сферою.

Граматики польської мови, також визнаючи суперечливу природу вигука, погоджуються, що: 1) вигук є словом і реченням одночасно; 2) його значення значною мірою детерміноване контекстом і 3) як одиниця водночас і лексична, і синтаксична, значення якої ґрунтоване на параметрах ситуаційних, вигук потрібно досліджувати на рівні як семантики, так і прагматики [Цит. за: 39, 187–188].

Польська дослідниця М. Кжемек, резюмуючи, що категорія вигуків є надто складною для вирізнення з-поміж інших граматичних категорій, а відомі підходи не дають вичерпних відповідей на запитання щодо цієї складності, пропонує розглядати вигуки з когнітивного ракурсу і висловлює припущення, що таке потрактування їх прислужиться для розв'язання деяких наукових проблем, чого досі не зроблено [39, 190]. Структуруючи вигуки доменами як комплексною одиницею когнітивного рівня, авторка описує вміст цих доменів з окресленням ядра і периферії, які формують ті чи ті вигуки у певному контексті або певній ситуації (вигук як складник вислову / вигук як нечленоване слово-речення), з'ясовує особливості, проте, як сама у висновку зауважує, виконане дослідження не дає відповіді на питання щодо конкретних критеріїв стосовно окреслення місця вигуку в граматичній системі, а лише пропонує розгляд порушеної проблеми в іншому ракурсі [39, 199], що може підштовхнути до превалювання одного зі згаданих нами підходів.

Різномудрація граматичного статусу вигуків спричинює різне дефінування їх, різний компонентний склад, опертий на відповідний граматичний статус (постає питання щодо доцільності / недоцільності зарахування до вигука як лексико-граматичного розряду слів звуконаслідувань, дієслівно-вигукових форм, скорочених дієслівних форм тощо), різну кількість семантичних груп тощо. Для опису словопороджувальної здатності вигуків вважаємо за оптимальне пристати до позиції тих лінгвістів, хто вважає вигуки особливим класом слів, які, не маючи ні лексичного, ні граматичного значення, слугують для вираження різних почуттів, емоцій, спонукання до дії, а також, за В. О. Горпиничем, усвідомленого колективом смислового змісту (елемента думки) [10, 302]. Їхній динамізм і експресивність «виявляються в діалектичній єдності почуттєвого та інтелектуального» [11, 100].

Словотворчим засобом, який здебільшого переводить вигукову основу до дієслівної, є суфікс *-а- / -ка-* [36, 191–192; 5, 108–115; 6], напр.: *аговкати, агейкати, айкати, акати, екати, гейкати, ехкати, ігікати, ігійкати, ойкати, окати, огокати, пхекати, пхікати, ухкати, нукати, вйокати, собкати, тпрукати, цитькати* та ін. Зауважмо, що творення відвигукових дієслів можливе переважно від первинних за походженням вигуків, до яких, наприклад, належать: *а!, е!, і!, о!, у!, ай!, ах!, ой!, ох!*,

ей!, *ех!*, *ій!*, *ба!*, *га!*, *ге!* тощо. Творення дієслів від вторинних вигуків, тобто тих, які постали на базі інших частин мови (іменників, дієслів, займенників, прикметників), наприклад: *біда!*, *гвалт!*, *горе!*, *жах!*, *лихо!*, *страх!*, *слава!*, *бувай!*, *здоров!*, *прощай!* та ін., мінімізоване і трапляється лише в мовленні, напр.: – *А тепер здоровкайся, скільки душа бажає, – заусміхався [дід] у сиві вуса* (Л. Відута); – *Журба – це бабське діло, тільки баби люблять зітхати та божкати: «Ой Боже мій! ой Господи! охогох!» – хоч би її курка брикнула або муха за ніс вкусила* (І. Нечуй-Левицький); – *Та ні, пише. Можеш прочитати між рядками. Вона їде до Норвегії не задля фільму. Вона їде задля тебе. – Лишенько! – Перестань лишенькати! – Я лишенькати му, скільки захочу* (К. Гагеруп).

Залежно від семантики контексту та експлікованої інтонації самі вигуки української мови структурують кількома групами. Кількість цих груп (а іноді й підгруп) у різних авторів є не однаковою [23, 57–60; 8, 382–383; 9, 735–741; 26, 303; 16, 29–32; 17, 4; 10, 304–305], що зумовлено засадами, на які оперта та чи та класифікація, ступенем конкретизації її.

Найбільшого визнання набула двопозиційна класифікація вигуків, згідно з якою одну групу формують вигуки, які передають різні емоції, напр.: *а!*, *е!*, *і!*, *о!*, *у!*, *ай!*, *ой!*, *ій!*, *ах!*, *ех!*, *ох!* тощо, другу – вигуки, які виражають волевиявлення людини (т. зв. імперативні вигуки), зокрема: наказ, розпорядження, спонування, заклик, заохочення, оклик, бажання повернути чийсь увагу. Вигуки другої групи, зі свого боку, мовознавці поділяють на підгрупи: наказово-спонукальні, напр.: *геть!*, *годі!*, *цять!*, *цссс!*, *ну!*, *ану!* та ін., та апелятивні, спрямовані на зосередження уваги як людей, напр.: *агов!*, *ей!*, *гей!*, *здрастуйте!* та ін., так і тварин, напр.: *киць-киць-киць!*, *кось-кось-кось!*, *цу-цу!*, *ціп-ціп-ціп!* та ін. [8, 381–383].

Кількісно більшу за обсягом групу становлять емоційні відгуки, контекстне оточення й відповідна інтонація яких здатні виражати різні емоції й почуття людини, її фізичні й психічні стани: радість, захоплення, ніжність, повагу, піднесення, здивування, сумнів, страх, вагання, певність, зневага, осуд, докір, обурення, невдоволення, злість, презирство та ін., напр.: *а!*, *е!*, *о!*, *і!*, *у!*, *ай!*, *ой!*, *ах!*, *ох!*, *ій!*, *ух!*, *ет!*, *ба!*, *фе!*, *фу!*, *тьху!*, *хм!* та ін. Щобільше, часто вигуки є багатозначними і власне один вигук у різних контекстах здатен виражати кілька семантичних позицій. Прикладом цього може слугувати вигук *а!*, який, згідно з даними лексикографічних джерел, у певному контексті і з відповідною інтонацією експлікує такі значення: 'здогад', 'здивування', 'незадоволення', 'досаду', 'погрозу', 'злорадство', 'переляк', 'відчай', 'біль', 'насмішку', 'жаль' (СУМ, I, 2; СУМ-20, I, 68; ВТССУМ, 1). Докладний аналіз функціонування вигука *а!* в інших контекстах уможливив дослідникам, окрім кодифікованих значень, виявити й некодифіковані. Серед них – 'агресія', 'байдужість', 'відмахнутися', 'злість', 'зрозуміло', 'рішучість', 'обурення', 'повчальний тон', 'привітне впізнання', 'пригадування', 'радість, захоплення',

'розгубленість', 'стурбованість, сполоханість', 'тріумф' [24, 30–31].

На семантичну диференціацію вигуків української мови оперта семантична диференціація відвигукових дієслів. А отже, відповідно до названих двох семантичних груп вигуків вирізняють вигуківі дієслова, які мотивовані емоційними вигуками, напр.: *акати*, *екати*, *ікати*, *окати*, *укати*, *айкати*, *ойкати*, *ійкати*, *ахкати*, *ехкати*, *охкати* та ін., і вигуківі дієслова, мотивовані імперативними вигуками, напр.: *війкати*, *цятькати*, *нукати*, *анукати*, *кицькати*, *собкати*, *тпрукати* та ін.

В українській основоцентричній дериватології аналіз словотвірної здатності твірних основ різної частиномовної належності пов'язують насамперед із їхніми значеннями, що уможливило надати лексико-семантичній групі роль вершинного слова словотвірної парадигми. На цих засадах широко вивчено словотвірну парадигматику прикметників [12] та іменників української мови [2] і зовсім обмежено – дієслів, причому наповнення зон словотвірної парадигми досліджених дієслів конкретної фізичної дії із семантикою створення [15] та руйнування об'єкта [27] узалежнено ще й від їхньої валентності.

Вибір лексико-семантичного критерію об'єднання твірних основ спільної частиномовної належності на роль вершини словотвірної парадигми вмотивований тим, що він забезпечує здебільшого структурну та семантичну однотипність їхніх словотвірних парадигм. Проте він не застосовний до систематизації дериватів, утворених від похідних (відіменних та відзвуконаслідувальних) дієслів. Їхня похідність породжує специфіку реалізації щодо них парадигматичного підходу. Основним критерієм виділення похідних дієслів на роль вершини словотвірної парадигми є насамперед спільність словотвірного значення, виразником якого слугує певний словотвірний засіб – суфікс, префікс чи конфікс. Зокрема, вершиною словотвірної парадигми відсубстантивних дієслів можуть бути словотвірні типи дієслів зі словотвірними значеннями «бути тим, хто названий твірною іменниковою основою», «зробити тим, хто названий твірною іменниковою основою», «перебувати в стосунках із тим, хто названий твірною іменниковою основою», «ставати тим, хто названий твірною іменниковою основою», «обробляти об'єкт речовиною, названою твірною іменниковою основою», «діяти знаряддям, названим твірною іменниковою основою» та ін. [19, 62–135]. Оскільки деякі словотвірні значення є спільні для двох-трьох словотвірних формантів, то це дає підстави об'єднати словотвірні типи дієслів з такими формантами в єдину групу вершинних похідних дієслів словотвірних парадигм. Їх репрезентує словотвірне значення відсубстантивних дієслів «бути тим, хто названий твірною іменниковою основою», виражене за допомогою суфіксів *-ува-*, *-и-* та *-ствува-*, що уможлиблює виокремлення дієслів із цими трьома суфіксами на роль вершини типової словотвірної парадигми. Якщо ж похідні дієслова зі спільним словотвірним значенням, вираженим різними словотвірними формантами, породжують різні типові словотвірні парадигми, то такі дієслова

в ролі вершини словотвірних парадигм потрібно розмежувати ще й залежно від словотворчого засобу.

Відад'єктивні дієслова української мови мають складнішу ієрархічну будову порівняно з відсубстантивними, оскільки їхні словотвірні значення, сформовані тією чи тією лексико-семантичною групою твірних прикметників і словотворчим засобом, підпорядковані ширшій за обсягом класифікаційній одиниці – структурно-семантичному типові. Виокремлюють три структурно-семантичні типи: 1) інхоативи, тобто дієслова зі словотвірним значенням «набувати / набути ознаки, названої твірним прикметником»; 2) есиви, тобто дієслова зі словотвірним значенням «виявляти / виявити ознаку, названу твірним прикметником»; 3) каузативи, тобто дієслова зі словотвірним значенням «наділяти / наділити ознакою, названою твірним прикметником» [7, 38–49; 28, 5; 33, 5; 19, 137]. Належність цих дієслів до структурно-семантичних типів інхоативних, есивних чи каузативних, з одного боку, регламентує об'єднання їх у лексико-семантичні групи, а з іншого – детермінує зумовленість їхнього словотвірного потенціалу додатковими чинниками, характерними лише для конкретного структурно-семантичного типу. Наприклад, розмежування відад'єктивних дієслів на інхоативи (утворені здебільшого за допомогою суфіксів *-і-* та *-ну-*), есиви (утворені здебільшого за допомогою суфіксів *-ува-* / *-юва-* та *-и-* / *-ї-*) чи каузативи (утворені здебільшого за допомогою суфіксів *-и-*, зрідка *-а-*) пов'язане певною мірою з їхньою співвіднесеністю з предикатами процесу, стану та дії, валентно-дерииваційна спроможність яких різна. До того ж вершинні відад'єктивні дієслова одного структурно-семантичного типу мають ознаки, що актуальні для нього і не актуальні для інших. Наприклад, на словотвірну спроможність дієслів-інхоативів впливають різні чинники, одні з яких, наприклад, похідність здебільшого від розряду якісних прикметників, що уможливує мотивувати вершинні дієслова, як неступеньованими, так і ступеньованими прикметниками, активізують словотвірний процес; інші, зокрема належність до абсолютивних дієслів та відсутність обов'язкових поширювачів, навпаки, його уповільнюють чи й гальмують [19, 141].

Відзвуконаслідувальні дієслова у функції вершини словотвірної парадигми, виражаючи спільне словотвірне значення «видавати звук, названий твірним звуконаслідувальним словом» за допомогою того самого словотворчого суфікса *-а-* / *-ка-*, *-ча-*, мають відмінності в типовій словотвірній парадигмі, зумовлені іншим чинником, а саме тим, хто видає звук (тварина, людина) або що, який предмет породжує звук. Унаслідок цього відзвуконаслідувальні дієслова у ролі вершини словотвірних парадигм формують три типи: 1) бестіальні, тобто дієслова, що виражають звуки, які видає тварина; 2) гомональні, тобто дієслова, які передають звуки, створені людиною; 3) предметні, тобто дієслова, що позначають звуки, створені різними предметами [19, 239–290].

Чинником систематизації відвигукових дієслів української мови на роль вершини словотвірних

парадигм як показників їхнього словотвірного потенціалу, як і у випадку з відсубстантивними, відприкметниковими і відзвуконаслідувальними, є структурно-семантичний принцип, згідно з яким усі відвигукові дієслова, які постають за допомогою суфікса *-а-* / *-ка-*, об'єднано у словотвірний тип, на основі спільності експлікованого словотвірного значення «говорити те, на що вказує твірна основа». Проте поширена диференціація самих вигуків за семантикою, яку вони разом з контекстом та інтонацією здатні передавати, зумовлює подальше типологізування відвигукових дієслів цього словотвірного типу з оперттям на семантичний чинник. Зокрема, дієслова, мотивовані вигуками, які виражають емоції й почуття, утворюють підтипи «робити те, що озвучено вигуком, який передає радість, захоплення, піднесення», «робити те, що озвучено вигуком, який передає сум, тугу, жаль, горе», «робити те, що озвучено вигуком, який передає біль, співчуття», «робити те, що озвучено вигуком, який передає страх, переляк, невпевненість», «робити те, що озвучено вигуком, який передає гнів, злість», «робити те, що озвучено вигуком, який передає огиду, погорду, осуд, докір, незадоволення, презирство» та ін. З огляду на те, що чимало вигуків функційно перетинаються, релевантним є аналіз їхніх словопороджувальних можливостей, які можуть неоднаково оприявнюватися в цих випадках.

Серед дієслів, мотивованих імперативними вигуками, вирізняють відвигукові дієслова зі значенням заборони (здебільшого йдеться про вербальну діяльність), спонування до певних дій та відвигукові дієслова апеллятивного характеру, а останні ще й розмежовані залежно від того, до кого адресований мотивувальний вигук – людей чи тварин. Помітно велику групу утворюють дієслова, мотивовані вигуками, адресованими до тварин, зокрема, зі значенням прикликання, відганяння свійських тварин і птахів чи поганяння свійських тварин, напр.: *кицькати*, *коськати*, *цукати*, *ціпкати*, *вутькати*, *нокати*, *тюкати*, *кишкати*, *собкати*, *таськати*, *тпрукати* та ін.

Висновки та перспективи досліджень. Отже, релевантним критерієм для добору відвигукових дієслів української мови на роль вершини словотвірних парадигм, як і у випадку з іншими похідними дієсловами (зокрема, відіменниковими, відприкметниковими і відзвуконаслідувальними), є структурно-семантичний принцип, згідно з яким вершинами словотвірних парадигм постають дієслова, передусім належні до словотвірного типу, оскільки всі вони мотивовані вигуками, утворені тим самим словотворчим засобом і виражають загальне словотвірне значення «робити те, що називає твірна основа». На подальших етапах з урахуванням семантики, яку разом з контекстом та інтонацією здатні передавати твірні слова (вигуки), та особливостей характеру вигуків й адресатів, до кого вони спрямовані, відбувається вужча систематизація вершинних дієслів, необхідність якої зумовлена відмінностями у їхній словопороджувальній здатності, засвідченими відповідними словотвірними парадигмами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адамець Н. В. Словотвірна парадигматика дієслів руху в сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.01. Івано-Франківськ, 2016. 20 с.
2. Валюх З. О. Словотвірна парадигматика іменника в українській мові : монографія. Київ; Полтава : АСМІ, 2005. 356 с.
3. Виноградов В. В. Русский язык (Грамматическое учение о слове) : учеб. пособие для вузов / отв. ред. Г. А. Золотова. Изд. 3, испр. Москва : Высшая школа, 1986. 640 с.
4. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ : Наукова думка, 1988. 255 с.
5. Возний Т. М. Словотвір дієслів в українській мові у порівнянні з російською та білоруською. Львів : Вища шк., 1981. 187 с.
6. Возний Т. М. Семантичні зв'язки між твірними іменниками і вигуківими основами та похідними дієсловами на *-ати*, *-кати* у східнослов'янських мовах. *Словотвірна семантика східнослов'янських мов*. Київ : Наукова думка, 1983. С. 74–86.
7. Городенська К. Г. Структура відіменних дієслів. *К. Г. Городенська, М. В. Кравченко. Словотвірна структура слова (відіменні деривати)*. Київ : Наукова думка, 1981. С. 20–108.
8. Городенська К. Г. Розділ 9. Слова-речення. *Іван Вихованець, Катерина Городенська. Теоретична морфологія української мови*. Київ : Пульсари, 2004. С. 374–390.
9. Городенська К. Г. Слова-речення. *Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. С. 732–750.
10. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник. Київ : Академія, 2004. 335 с.
11. Гуйванюк Н. Ф. Вигуки у буковинських говірках. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : філологія. Соціальні комунікації*. 2011. Вип. 24. С. 100–106.
12. Грещук В. Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ : Плай, 1995. 208 с.
13. Грещук В. В. Дериваційно релевантні параметри твірних слів. *В. В. Грещук, Р. О. Бачкур, І. Ф. Джочка, Н. М. Пославська. Нариси з основоцентричної дериватології* / за ред. Василя Грещука. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. С. 28–38.
14. Грещук В. Словотвірна спроможність українських похідних дієслів (Кушлик О. П. Словотвірна парадигматика похідних дієслів в українській мові : [монографія] / О. П. Кушлик. – Дрогобич : Коло, 2015. – 384 с.) : рецензія. *Українознавчі студії*. 2016–2017. № 17–18. С. 215–219.
15. Джочка І. Ф. Дериваційний потенціал дієслів із семантикою створення об'єкта. *В. В. Грещук, Р. О. Бачкур, І. Ф. Джочка, Н. М. Пославська. Нариси з основоцентричної дериватології* / за ред. Василя Грещука. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. С. 179–259.
16. Жагаляк І. Семантичні особливості інтер'єктивів. *Studia Methodologica*. 2003. Вип. 13. С. 26–33.
17. Курило О. Й. Відвикува лексика сучасної української літературної мови : склад та структура : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.01. Ужгород, 2001. 20 с.
18. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови : Морфологія. Вид. 2, уточн. і доп. Вінниця : «Поділля-2000», 2003. 464 с.
19. Кушлик О. П. Словотвірна парадигматика похідних дієслів в українській мові : монографія. Дрогобич : Коло, 2015. 384 с.
20. Кушлик О. П. Типологія словотвірних парадигм похідних дієслів в українській мові : дис. на здобуття наук. ступ. докт. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2016. 508 с.
21. Леута О. І. Сучасні інтерпретації дієслівного предиката в структурі речення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов*. 2017. Вип. 15. С. 152–163.
22. Мацько Л. І. Інтер'єктиви в українській мові : навчальний посібник. Київ : КДПІ, 1981. 130 с.
23. Мацько Л. І. Семантика вигуків та звуконаслідувань. *Українська мова і література в школі*. 1985. № 2. С. 56–62.
24. Мельник О. Семантика вигука *А* в українській мові. *Українське мовознавство*. 2011. № 42. С. 26–40.
25. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении. Изд. 7. Москва : Учпедгиз, 1956. 511 с.
26. Плющ М. Я. Вигук. *Сучасна українська літературна мова* / за ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища школа, 1994. С. 302–303.
27. Пославська Н. М. Реалізація словотворчого потенціалу дієсловами із семою руйнування об'єкта. *В. В. Грещук, Р. О. Бачкур, І. Ф. Джочка, Н. М. Пославська. Нариси з основоцентричної дериватології* / за ред. Василя Грещука. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. С. 259–324.
28. Пузік А. А. Відприкметникові дієслова у німецькій, англійській та українській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.17. Донецьк, 2000. 21 с.
29. Рак О. М. Семантико-функціональні особливості вигуків у французькій мові: діахронічний та синхронічний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2001. 20 с.
30. Сегін Л. В. Структурно-семантична типологія словотвірних парадигм дієслів динамічної просторової локалізованості в українській і польській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.17. Донецьк, 2003. 20 с.
31. Сегін Л. В. Структурно-семантичні особливості словотвірної парадигми дієслів із значенням «переміщення вниз» в українській і польській мовах. *Філологічні студії*. 2017. Вип. 16. С. 226–235.
32. Сегін Л. В. Словотвірний потенціал префіксальних дієслів зі значенням «переміщення вгору» в українській і польській мовах (зіставно-типологічний аспект). *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*. 2021. Т. 56. Article 2298.

33. Сорочан О. В. Лексико-семантичні групи відприкметникових дієслів (семантичний та функціональний аспекти) : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2005. 18 с.
34. Украинская грамматика / отв. ред. В. М. Русановский. Київ : Наукова думка, 1986. 359 с.
35. Уфимцева А. А. Типы словесных знаков. Москва : Наука, 1974. 206 с.
36. Юрчук Л. А. Суфіксальний дієслівний словотвір. *Словотвір сучасної української літературної мови* / за ред. М. А. Жовтобрюха. Київ : Наукова думка, 1979. С. 171–210.
37. Ярошенко Н. Зіставний аналіз словотвірних парадигм дієслів *сажать, садити і sądzić* у російській, українській і польській мовах XIX–XX ст. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонДУ, 2004. Вип. 12. С. 299–308.
38. Ярошенко Н. О. Структурно-семантичні особливості сучасних словотвірних гнізд з вершинами *сажать, садити і sądzić* у російській, українській і польській мовах у зіставленні з англійською мовою : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.17. Донецьк, 2006. 20 с.
39. Krzemppek M. Miejsce wykrzyknika w systemie części mowy – wykrzyknik w ujęciu kognitywnym. *Prace Filologiczne*. 2014. T. LXIV. S. 187–201. URL: https://www.academia.edu/15625912/Miejsce_wykrzyknika_w_systemie_czesci_mowy_wykrzyknik_w_ujeciu_kognitywnym
40. Skarżyński M. Słowotwórcze gniazda odczasownikowe (charakterystyka wstępna). *Słowotwórstwo gniazdowe : Historia, metoda, zastosowania* / pod red. Mirosława Skarżyńskiego. Kraków : Księgarnia Akademicka, 2003. S. 137–155.
41. Wajszczuk J. Can a division of lexemes according to syntactic criteria be consistent? *Biuletyn PTJ*. 2000. Vol. 55. P. 19–38.
42. Wajszczuk J. Functional class (so called “part of speech”). Assignment as a kind of meaning-bound word syntactic information. *Studia Kognitywne-Études Cognitives*, 2010. Vol. 10. P. 5–33.
43. Wierzbicka A. The semantics of interjection. *Journal of Pragmatics*. 1992. Vol. 18. P. 159–192.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

- ВТССУМ** – Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
- СУМ** – Словник української мови : в 11-ти т. Київ : Наукова думка, 1970 . Т. I. 799 с.
- СУМ-20** – Словник української мови : у 20 т. / гол. наук. ред. В. М. Русанівський. Київ : Наукова думка, 2010. Т. 1 : А–Б. 912 с.

REFERENCES

1. Adamets, N. V. (2016). Slovtvirna paradyhmatyka diiesliv rukhu v suchasni ukrainskii movi [Word-forming paradigmatics of verbs of motion in the modern Ukrainian language]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
2. Valiukh, Z. O. (2005). Slovtvirna paradyhmatyka imennyka v ukrainskii movi [Word-forming paradigmatics of the noun in the Ukrainian language]: monohrafiia. Kyiv; Poltava: ASMI [in Ukrainian].
3. Vinogradov, V. V. (1986). Russkiy yazyk (Grammaticheskoe uchenie o slove) [Russian language (Grammatical doctrine of the word)]: ucheb. posobie dlya vuzov / отв. ред. G. A. Zolotova. Izd. 3, ispr. Moskva: Vysshaya shkola [in Russian].
4. Vykhoanets, I. R. (1988). Chastyny movy v semantiko-hramatychnomu aspekti [Parts of speech in the semantic and grammatical aspect]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
5. Voznyi, T. M. (1981). Slovtvir diiesliv v ukrainskii movi u porivnianni z rosiiskoiu ta biloruskoiu [Word formation of verbs in the Ukrainian language in comparison with Russian and Belarusian]. Lviv: Vyscha shkola [in Ukrainian].
6. Voznyi, T. M. (1983). Semantichni zviazky mizh tvirnomy imennykamy i vyhukovymy osnovamy ta pokhidnymy diieslovamy na *-aty, -katy* u skhidnoslovianskykh movakh [Semantic relations between formative nouns and Interjection stems and derived verbs in *-ati, -kati* in East Slavic languages]. *Slovtvirna semantika skhidnoslovianskykh mov*. Kyiv: Naukova dumka, 74–86 [in Ukrainian].
7. Horodenska, K. H. (1981). Struktura vidimennykh diiesliv [The structure of noun verbs]. *K. H. Horodenska, M. V. Kravchenko. Slovtvirna struktura slova (vidimenni deryvaty)*. Kyiv: Naukova dumka, 20–108 [in Ukrainian].
8. Horodenska, K. H. (2004). Rozdil 9. Slova-rechennia [Chapter 9. Sentence words]. *Ivan Vykhoanets, Kateryna Horodenska. Teoretychna morfolohiia ukrainskoi movy*. Kyiv: Pulsary, 374–390 [in Ukrainian].
9. Horpynych, V. O. (2004). Morfolohiia ukrainskoi movy [Morphology of the Ukrainian language]: pidruchnyk. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
10. Greshchuk, V. (1995). Ukrainskyi vidpryketnykovyi slovtvir [Ukrainian adjectival word-formation]. Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].
11. Huivaniuk, N. F. (2011). Vyhuky u bukovynskykh hovirkakh [The interjections in the Bykovynian dialects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: filolohiia. Sotsialni komunikatsii*, 24, 100–106 [in Ukrainian].
12. Greshchuk, V. V. (2007). Formuvannia osnovotsentrychnoi deryvatolohii [The formation of stem-centric derivation]. *V. V. Greshchuk, R. O. Bachkur, I. F. Dzhochka, N. M. Poslavska. Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii* / za red. Vasyliia Greshchuka. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 19–27 [in Ukrainian].
13. Greshchuk, V. V. (2007). Deryvatsiino relevantni parametry tvirnykh sliv [Derivatively relevant parameters of motivative words]. *V. V. Greshchuk, R. O. Bachkur, I. F. Dzhochka, N. M. Poslavska. Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii* / za red. Vasyliia Greshchuka. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 28–38 [in Ukrainian].
14. Greshchuk, V. (2016–2017). Slovtvirna spromozhnist ukrainskykh pokhidnykh diiesliv (Kushlyk O. P. Slovtvirna paradyhmatyka pokhidnykh diiesliv v ukrainskii movi: [monohrafiia] / O. P. Kushlyk. – Drohobych: Kolo, 2015. – 384 s.) [Word-forming ability of the Ukrainian secondary verbs (Kushlyk O. P. Word-forming paradigmatics of the secondary verbs v ukrainskii movi: [monohrafiia] / O. P. Kushlyk. – Drohobych: Kolo, 2015. – 384 s.)]: retsenziia. *Ukrainoznavchi studii*, 17–18, 215–219 [in Ukrainian].

15. Dzhochka, I. F. (2007). Deryvatsiyni potentsial diiesliv iz semantykoiu stvorennia obiekta [The derivational potential of verbs with object creation semantics]. *V. V. Greshchuk, R. O. Bachkur, I. F. Dzhochka, N. M. Poslavska. Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii / za red. Vasyliya Greshchuka. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 179–259* [in Ukrainian].
16. Zhahaliak, I. (2003). Semantychni osoblyvosti interiektiviv [Semantic features of interjections]. *Studia Methodologica, 13, 26–33* [in Ukrainian].
17. Kurylo, O. Y. (2001). Vidvyhukova leksyka suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy: sklad ta struktura [De-interjection lexis of modern Ukrainian literary language: composition and structure]. Uzhhorod [in Ukrainian].
18. Kucherenko, I. K. (2003). Teoretychni pytannia hramatyky ukrainskoi movy: Morfolohiia [Theoretical issues of the grammar of the Ukrainian language: Morphology]. Vyd. 2, utochn. i dop. Vinnytsia: “Podillia-2000” [in Ukrainian].
19. Kushlyk, O. P. (2015). Slovtvorna paradyhmtyka pokhidnykh diiesliv v ukrainskii movi [Word-forming paradigmatics of the secondary verbs]: monohrafiia. Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
20. Kushlyk, O. P. (2016). Typolohiia slovtvirnykh paradyhm pokhidnykh diiesliv v ukrainskii movi [Typology of word-forming paradigms of the secondary verbs]. (Dysertatsiia doktora filolohichnykh nauk). Kyiv [in Ukrainian].
21. Leuta, O. I. (2017). Suchasni interpretatsii diieslivnoho predykata v strukturi rechennia [Modern interpretations of the verb predicate in the sentence structure]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 9: Suchasni tendentsii rozvytku mov, 15, 152–163* [in Ukrainian].
22. Matsko, L. I. (1981). Interiektivy v ukrainskii movi [Interjectives in the Ukrainian Language]: navchalnyi posibnyk. Kyiv: KDPI [in Ukrainian].
23. Matsko, L. I. (1985). Semantyka vyhukiv ta zvukonasliduvan [Semantics of the interjections and onomatopoeia]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli, 2, 56–62* [in Ukrainian].
24. Melnyk, O. (2011). Semantyka vyhuka A v ukrainskii movi [Semantics of the interjection A in the Ukrainian language]. *Ukrainske movoznavstvo, 42, 26–40* [in Ukrainian].
25. Peshkovskiy, A. M. (1956). Russkiy sintaksis v nauchnom osveschenii [Russian syntax in scientific coverage]. Izd. 7. Moskva: Uchpedgiz [in Russian].
26. Pliushch, M. Ya. (1994). Vyhuk [The interjection]. *Suchasna ukrainska literaturna mova / za red. M. Ya. Pliushch. Kyiv: Vyshcha shkola, 302–303* [in Ukrainian].
27. Poslavska, N. M. Realizatsiia slovtvorchoho potentsialu diieslovamy iz semoiu ruinuvannia obiekta. *V. V. Greshchuk, R. O. Bachkur, I. F. Dzhochka, N. M. Poslavska. Narysy z osnovotsentrychnoi deryvatolohii / za red. Vasyliya Greshchuka. Ivano-Frankivsk: Misto NV, 259–324* [in Ukrainian].
28. Puzik, A. A. (2000). Vidpryketnykovi diieslova u nimetskii, anhliiskii ta ukrainskii movakh [Adjective verbs in German, English and Ukrainian languages]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Donetsk [in Ukrainian].
29. Rak, O. M. (2001). Semantyko-funktsionalni osoblyvosti vyhukiv u frantsuzkii movi: diakhronichni ta synkhronichni aspekty [Semantic-Functional Peculiarities of Interjections in the French Language: Diachronic and Synchronic Aspects]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Kyiv [in Ukrainian].
30. Sehin, L. V. (2003). Strukturno-semantychna typolohiia slovtvirnykh paradyhm diiesliv dynamichnoi prostorovoi lokalizovanosti v ukrainskii i polskii movakh [Structural and semantic typology of word-forming paradigms of verbs of dynamic spatial localization in the Ukrainian and Polish languages]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Donetsk [in Ukrainian].
31. Sehin, L. V. (2017). Strukturno-semantychni osoblyvosti slovtvirnoi paradyhmy diiesliv iz znachenniam “peremishchennia vnyz” v ukrainskii i polskii movakh [Structural and semantic features of the word-forming paradigm of verbs with the meaning “move down” in the Ukrainian and Polish languages]. *Filolohichni studii, 16, 226–235* [in Ukrainian].
32. Sehin, L. V. (2021). Slovtvirnyi potentsial prefiksalykh diiesliv zi znachenniam “peremishchennia vhoru” v ukrainskii i polskii movakh (zistavno-typolohichni aspekt) [Word-forming potential of prefixed verbs with the meaning “to move up” in Ukrainian and Polish (comparative-typological aspect)]. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej, 56, article 2298* [in Ukrainian].
33. Sorochan, O. V. (2005). Leksyko-semantychni hrupy vidpryketnykovykh diiesliv (semantychni ta funktsionalni aspekty) [Lexical-semantic groups of adjectival verbs (semantic and functional aspects)]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Kyiv [in Ukrainian].
34. *Ukrainskaya grammatika [Ukrainian grammar] / otv. red. V. Rusanovskiy. Kyiv: Naukova dumka, 1986* [in Russian].
35. Ufimtseva, A. A. (1974). Tipy slovesnykh znakov [Types of word signs]. Moskva: Nauka [in Russian].
36. Iurchuk, L. A. (1979). Sufiksalyni diieslivnyi slovtvir [Suffixed verb word-formation]. *Slovtvir suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy / za red. M. A. Zhovtobriukha. Kyiv: Naukova dumka, 171–210* [in Ukrainian].
37. Iaroshenko, N. (2004). Zistavnyi analiz slovtvirnykh paradyhm diiesliv *sazhat, sadyty* i *sądzic* u rosiiskii, ukrainskii i polskii movakh XIX–XX st. [Comparative analysis of the word-forming paradigms of the verbs *sazhat, sadyty* and *sądzic* in Russian, Ukrainian and Polish languages] *Linhvistychni studii: zb. nauk. prats. Donetsk: DonNU, 12, 299–308* [in Ukrainian].
38. Iaroshenko, N. O. (2006). Strukturno-semantychni osoblyvosti suchasnykh slovtvirnykh hnizd z vershynamy *sazhat, sadyty* i *sądzic* u rosiiskii, ukrainskii i polskii movakh u zistavleni z anhliiskoiu movoiu [Structural and semantic features of modern word-forming nests with the vertices *sazhat, sadyty* and *sądzic* in the Russian, Ukrainian and Polish languages in comparison with the English language] (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Donetsk [in Ukrainian].
39. Krzemppek, M. (2014). Miejsce wykrzyknika w systemie części mowy – wykrzyknik w ujęciu kognitywnym. *Prace Filologiczne, LXIV, 187–201*. Retrieved from: https://www.academia.edu/15625912/Miejsce_wykrzyknika_w_systemie_części_mowy_wykrzyknik_w_ujęciu_kognitywnym [in Polish].
40. Skarżyński, M. (2003). Słowotwórcze gniazda odczasownikowe (charakterystyka wstępna). *Słowotwórstwo gniazdowe: Historia, metoda, zastosowania / pod red. Mirosława Skarżyńskiego. Kraków: Księgarnia Akademicka, 137–155* [in Polish].
41. Wajszczuk, J. (2000). Can a division of lexemes according to syntactic criteria be consistent? *Biuletyn PTJ, 55, 19–38*.

42. Wajszczuk, J. (2010). Functional class (so called “part of speech”). Assignment as a kind of meaning-bound word syntactic information. *Studia Kognitywne-Études Cognitives*, 10, 5–33.
43. Wierzbicka, A. (1992). The semantics of interjection. *Journal of Pragmatics*, 18, 159–192.

DICTIONARIES

BTCCYM – Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] / ukl. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin: VTF “Perun”, 2009. 1736 s.

CYM – Slovnyk ukrainskoi movy: v 11-ty t. [Dictionary of the Ukrainian language]. Kyiv: Naukova dumka, 1970. T. I. 799 s.

CYM-20 – Slovnyk ukrainskoi movy: u 20 t. [Dictionary of the Ukrainian language] / hol. nauk. red. V. M. Rusanivskiy. Kyiv: Naukova dumka, 2010. T. 1: A–B. 912 s.